

Näringsdepartementet, FJR

n.remissvar@regeringskansliet.se
Camilla.frisch@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om jaktidsförslag, N2020/01735/FJR

Södra Skogsägarna har tagit del av ovanstående remiss och lämnar härmed följande synpunkter.

Södra Skogsägarna, nedan kallat Södra, är en ekonomisk förening som ägs av drygt 52 000 medlemmar i Götaland. Det innebär att mer än varannan skogsägare i Götaland är medlem och ägare till Södra och tillsammans äger de ca 2,5 miljoner ha skog. Södra är därmed den enskilt största skogliga aktören i Götaland. Detta yttrande omfattar remissens delar om klövvilt då det främst är klövviltet som orsakar viltrelaterade skador i skog. Södra stöder i allt väsentligt LRFs remissvar och ställer sig bakom Skogsindustriernas remissvar.

Sammanfattning

Södra är i stora delar positivt till och instämmer i flertalet av Naturvårdsverkets (NV) förslag om nya jakttider för klövvilt. Södra vill understryka att NV har gjort en noggrann och väl genomarbetad beredning av förslagen. Södra noterar också att NV till stora delar agerar i enlighet med den del av *Strategi för svensk viltförvaltning* som säger att "Populationsreglerande jakt på arter som orsakar stora skador bör särskilt främjas." NV visar också med förslaget att man tagit frågan om skador av vilt i jord- och skogsbruk samt i trafik på allvar, samtidigt som flera av förslagen även grundas i behov av ökat nyttjande av viltets värden.

Södra **tillstyrker** följande förslag, med vissa ändringar eller tillägg:

- Utökad jakttid för kronhjort med tillägget att även hind ska vara lovlig 16/8 – 30/9, också i marker utanför kronhjortsskötselområden, samt att jaktstart för hjort (handjur) harmoniseras med jaktstart för hundjakt på rådjur och jaktstart för älg i södra Sverige till 1/10 i enlighet med NVs ursprungliga förslag.
- Utökad jakttid för dovhjort, med tillägget att även hind ska vara tillåten under vak- och smygjakt 1 – 30/9.
- Utökad jakttid för rådjur, samt att råbock ska vara tillåten i hela landet under tiden 1/5 – 15/6.
- Fast datum för älgjaktens slut 28(29)/2 med tillägget att jakt på älg med ställande hund ska vara tillåten i februari i hela landet under förutsättning att snöförhållanden tillåter det.
- Att älgjakt under skymningstimmen tillåts.
- Att förskjuta den allmänna jakttiden för vuxna vildsvin till den 1/4 – 31/1.
- Att skyddsjakten på årskalv av dov- och kronhjort tydliggörs och utökas till att gälla i hela landet.

Södra **avstyrker** följande förslag, med vissa ändringar eller tillägg:

- Att älgjaktens start i södra Sverige blir 8/10.
Södra yrkar att älgjaktens start i södra Sverige blir den 1/10 i enlighet med NVs ursprungliga förslag och därmed harmoniseras med start för jakt med hund efter rådjur och hjort.

Södras utgångspunkter

Under lång tid har betetrycket i skogen varit högt och i takt med ökande stammar av övrigt klövvilt utöver älg och rådjur har viltskadorna eskalerat. Nuvarande skadenivåer på tall och betesbegärliga trädslag som rönn, asp, sälg och ek (RASE) är långt över de målnivåer som såväl skogsbruket som Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket anger som tolerabla. Skogsägarnas möjligheter att bedriva ett ståndortsanpassat och lönsamt skogsbruk som ger variationsrika skogar med rätt trädslag på rätt mark, mer bärris och trädbildande RASE-arter är idag mycket besvärliga. Skogsägarna ökar nu ändå, trots det hårda viltbetetrycket, mycket tydligt föryngringarna med tall i Götaland. Det är då extra viktigt att denna satsning ges bästa tänkbara förutsättningar att lyckas bra för såväl den enskilde skogsägaren som för skogsindustrin, samhället, den biologiska mångfalden och viltstammarna. Om föreslagna förändringar av jakttiderna genomförs bedömer Södra att möjligheterna till detta ökar.

Ekonomiska konsekvenser av viltbetesskador

Södra har i samverkan med Billerud-Korsnäs, Holmen, LRF Skogsägarna, Mellanskog, Norra Skog, SCA, Skogsindustrierna, Storaenso och Sveaskog beräknat de ekonomiska konsekvenserna av nuvarande viltskadenivåer. Beräkningarna, som baseras på Äbinresultat och en modell utvecklad av Skogforsk, omfattar såväl de totala konsekvenserna som konsekvenserna utöver ovan nämnda målnivåer för maximalt tolerabla skador. Resultaten har sammanställts i en rapport (bilaga 1) och visar bland annat att:

- Tillväxtförlusten utöver den tolerabla om viltbetet fortsätter på nuvarande nivå för hela landets skogliga produktionsmark är 6,9 miljoner m³fub/år, vilket motsvarar ca 10 % av den nuvarande årliga avverkningen.
- Den genomsnittliga, årliga ekonomiska förlusten utöver den tolerabla för skogsbruket i hela landet är 1,4 miljarder kr i förlorat skogsnetto (totalt 2,3 miljarder kr/år).
- Den samhällsekonomiska kostnaden (uteblivna förädlingsvärdet) i skogsbruk och skogsindustri på landsnivå minskar med 11,9 miljarder kr årligen utöver tolerabla förluster (totalt 20,5 miljarder kr/år) om betesskadorna fortsätter på nuvarande nivå. Den skada som tolereras av skogsbruket motsvarar således ett förädlingsvärde på 8,6 miljarder kr/år. Till detta ska läggas betydande ökade svårigheter att upprätthålla en god biologisk mångfald och omställningen till grön bioekonomi.
- Om den uteblivna tillväxten istället genererat motsvarande avverkningsvolym motsvarar det 11 000 arbetstillfällen i skogsbruk och skogsindustri. Om man räknar in alla indirekt sysselsatta (underleverantörer) är effekten 19 500 uteblivna arbetstillfällen.
- Den minskade tillväxten, utöver tolerabla nivån, bedöms långsiktigt motsvara ett årligt CO₂-upptag av nära 12 miljoner ton per år, eller ca 23% av dagens svenska utsläpp av fossilt CO₂.

Det är således skogsägarna, samhället, klimatet och den biologiska mångfalden som får betala priset för alltför stora viltstammar. Många skador fångas dessutom inte upp av Äbin och beaktas således inte i beräkningarna, exempelvis kronhjortens barknag som enligt nyligen publicerade forskningsresultat från SLU kan ge mycket stora ekonomiska förluster i drabbade bestånd.

Konsekvenser för viltstammarna

Vidare ser vi med oro på utvecklingen för viltstammarna i Götaland, särskilt älgen. Slaktvikter för älgkalvar minskar, reproduktionstalen minskar, rapporter om små och sjuka djur verkar öka. En liknade situation kan även ses för övriga klövviltarter. Sedan lång tid tillbaka visar vetenskapliga fakta på ett mycket starkt samband mellan fodertillgång visavi överlevnad, vitalitet, viktutveckling och reproduktion hos viltstammar. SLUs forskning har även på senare tid visat betydelsen av variationsrik kost för vitalitet och viktutveckling, dvs. både mängd och kvalitet spelar roll.

Myndigheternas bedömning av aktuellt läge

Ovanstående visar med all önskvärd tydlighet att viltstammarna är större än vad som är möjligt i ett hållbart skogsbruk. Flera nationella rapporter ger en samstämmig bild som visar att en förändring krävs och det snabbt. Skogsstyrelsens rapport *Skogsskötsel med nya möjligheter* (Rapport 2019/24), Naturvårdsverkets utredning *Uppföljning av mål inom älgförvaltningen* (NV-08872-17), Skogsstyrelsens rapport *Skogsbrukets kostnader för viltskador* (Rapport 2019/16) och Nationella Viltolycksrådets löpande rapportering över viltolyckorna i trafiken – alla visar entydigt och samstämmigt att läget är allvarligt. Rapporten *Skogsskötsel med nya möjligheter* pekar tydligt ut viltrelaterade skador i skogen och aktiv klövviltförvaltning som ett av tre insatsområden som anses kunna få stort genomslag areellt och därmed en stor hävstång för skoglig tillväxtökning i Sverige. Tillsammans bedöms insatsområdena stå för närmare 70–80 % av den möjliga potentialen för ökad skogsproduktion.

Jakträtten – en del av äganderätten

Som markägare är man ansvarig för att ny skog etableras efter en avverkning. I en situation där Skogsstyrelsen bedömer att en föryngring inte når upp till lagkraven avseende täthet och andel huvudstammar, kan myndigheten förelägga markägaren att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Detta gäller oavsett om markägaren haft rådighet över orsaken eller inte. För markägaren innebär ett föreläggande ofta att nya kostsamma föryngringsåtgärder behöver vidtas. Jakträtten är en del av äganderätten, vilket bör innebära att markägaren ges möjlighet att i större utsträckning än i dag använda sig av denna rätt för att undvika skador till följd av högt betestryck, på skogen. Södra anser att Naturvårdsverkets förslag om nya jakttider, med vissa kompletteringar, i stor utsträckning innebär sådana ökade möjligheter för markägaren.

Åtgärder och verktyg

Vi har sammanfattningsvis ett nytt läge i skogarna och i viltförvaltningen. Vi behöver minska betestrycket och skadorna snabbt för att uppnå en bättre balans mellan foder och vilt i skogen. När vi detta kommer vi förutom ett bättre skogstillstånd även att få livskraftiga och kvalitativt bra viltstammar. Det viktigaste verktyget är då att ge bästa möjliga förutsättningar för effektiv och ändamålsenlig jakt, bland annat genom generösa jakttider på klövvilt. Jakt är den helt dominerande verktyget för att reglera landets viltstammar och jakttiderna är därmed ett mycket viktigt instrument för att nå de olika samhällsmål som viltet påverkar. Utökade jakttider förutsätter naturligtvis att jakten kan bedrivas inom ramen för god jaktetik. Mot ovanstående bakgrund välkomnas därför flertalet av de förslag till ändrade jakttider som Naturvårdsverket föreslår.

Detaljerade synpunkter

Allmän jakt

Vildsvin

Det är viktigt att genom nya jakttidsbestämmelser möjliggöra en mer effektiv jakt på vildsvin, särskilt på vuxna hondjur, för att komma tillrätta med de idag mycket svåra skadorna vildsvinen orsakar. Södra anser därför att NV:s förslag till skrivning att inte tillåta jakt efter ”sugga som följs av randiga eller bruna små kultingar” är problematisk. Detta eftersom det är otydligt vad som mer exakt avses med små kultingar och det därmed riskerar att avsevärt försvåra jakten och minska avskjutning av vuxna hondjur om ett misstag kan föranleda rättsliga åtgärder. Södra förordar att regeringen bör överväga att besluta i enlighet med NVs ursprungliga förslag, dvs att den formella fredningen av förande sugga med smågrisar slopas under allmän jakt. Södra anser att den svenska jägarkåren är välutbildad och att jägarna tillämpar god jaktetik som innebär att inte medvetet fälla hondjur före ungar. Det är en självklarhet för svenska jägare idag att inte fälla sugga före kultingar som är beroende av suggan för sin överlevnad, på liknande sätt som man exempelvis inte fäller älgkalv före älgkon eller kid före get.

Södra tillstyrker förslaget om att förskjuta den allmänna jakttiden för vuxna djur till 1/4 – 31/1.

Dovhjort

Det måste ges bättre möjligheter att fälla fler hindar eftersom det främst är genom avskjutning av hindar som stammen kan regleras. Dovhjortsstammen ökar över stora delar av Götaland, därmed även betetrycket på örtfloran och lägre vegetation samt även skadorna orsakade av dovhjort på framför allt granplanteringar. Allt fler av Södras medlemmar vittnar om detta och skyddsjaktsansökningarna har på senaste åren ökat kraftigt. Det är väl känt att tidig jakttid under säsongen nyttjas mer av jägare än den senare delen av jakttiden. Vädret är gynnsamt för jakt och jakt i september konkurrerar inte i någon större omfattning med annan jakt i Södra Sverige. Södra vill dock ändå betona vikten av att jakt på hind och kalv förlängs och omfattar även mars månad i enlighet med NV:s förslag.

Södra tillstyrker NVs förslag om ändringar av jakttider för dovhjort, dock med ett tillägg som är ett viktigt steg för att göra jakten mer effektiv; nämligen att även hind ska vara tillåten att jaga i september. Södra yrkar därför att hind ska vara lovlig även under tiden 1/9 – 30/9.

Kronhjort, förslagen utom Skåne län

Södra är mycket positiva till att NV föreslår längre och utökad allmän jakt på kronhjort, som även innefattar hind. Dock framgår av förslaget att hind och kalv under tiden 16/8 – 30/9 endast får fällas inom Kronhjortsskötselområde (KSO), medan förslaget om allmän jakt utanför KSO bara omfattar kalv under samma tid. Det innebär att jakttiderna inom och utom KSO inte harmoniseras fullt ut med detta förslag. Det finns enligt Södra inget motiv för skillnad i jakttider för marker inom och utom KSO. Incitament för att bilda KSO finns i tillräcklig grad ändå i och med att hjortarna (handjuren) inte omfattas av NVs förslag om allmän jakt.

Förslaget om att förlänga jakttiden för hind och kalv med februari månad är mycket bra och nödvändigt för att stammen ska kunna regleras mer effektivt, d.v.s. för att kunna förvalta kronhjorten så att stammens storlek anpassas i förhållande till kronhjortarnas skador i jord- och skogsbruk.

Södra tillstyrker därför NVs förslag om allmän jakt, förutom för perioden 16/8 – 30/9 då Södra yrkar att även hind ska vara lovlig utanför KSO precis som inom KSO, samt att jaktstart för hjort (handjur) harmoniseras med jaktstart för hundjakt på rådjur och jaktstart för älg i södra Sverige till 1/10 i enlighet med Naturvårdverkets ursprungliga förslag NV-08122-18 till förändrade jakttider. Det skulle innebära en enhetlig, enkel och väl motiverad harmonisering av jakttider för hjortvilt avseende hundjakt och samtliga djur inom respektive art.

Kronhjort, förslagen gällande Skåne län

NV hävdar i sitt förslag att förvaltningen av kronhjort fungerar bra i Skåne. Södras bild är en annan. Många av Södras medlemmar rapporterar om stora kostnader i jordbruk och/eller skogsbruk till följd av skador orsakade av kronhjort. Kronhjort har i Skåne i huvudsak tillgång till föda på åkermark eller i intensivt brukad skog. Att då reglera stor del av Skåne som ett "reservat" för kronhjort är problematiskt. Kronhjorten är ingen hotad art.

Södra yrkar därför att samma jaktregler ska gälla för kronhjort i hela landet, utan särregler för Skåne län.

Rådjur

Rådjurspopulationen varierar i täthet från år till år, men har blivit ett allt större problem i såväl trafiken som i skogen. Trafikolyckorna med rådjur har ökat kraftigt, från 36 107, år 2010 till 47 300 år 2019. Detta är en ökning med hela 30%. Vi ser också ökade skogsskador på plantskog av rådjur, och ökad konkurrens om födan då flera klövviltarter delar samma födoresurs helt eller delvis. Statistiken visar att antalet skjutna rådjur per år minskat. Södras bild är att jakt på rådjur har kommit "i skuggan av" jakten på vildsvin, dovhjort och kronhjort, arter som ökar snabbt i antal i Götaland. Jägarna har helt enkelt svårt att hinna med all jakt som borde

genomföras. Jakt på vildsvin och hjort har sannolikt också uppskattats som mer spännande med "nyhetens behag", jämfört med traditionell rådjursjakt. Det är därför viktigt att möjligheter till ökad jakt på rådjur ges.

NV:s förslag om ändringar i jakttiden för rådjursjakten är därför bra och Södra förordar i likhet med LRF och Skogsindustrierna utökad jakt på råbock att gälla hela landet under tiden 1/5 – 15/6. Jakt efter handjur är förvisso inte mest effektivt för populationsreglering, men varje ny möjlighet till jakt på rådjur viktig av ovan nämnda skäl. Det är uppenbart att antalet fällda rådjur inte ökar i den takt som rådjursstammen ökar.

Södra tillstyrker NV:s förslag om utökad jakttid på rådjur.

Särskild jakttid

Älg

Södra tillstyrker principen i NV:s förslag om fasta datum för älgjaktens start och slut. Likaså tillstyrker Södra förslagen om att länsstyrelserna inte ska få besluta om att jakt endast får bedrivas efter vuxen älg av visst kön eller efter kalv. Södra ser positivt på och tillstyrker förslaget om att älgjakten får pågå till och med den 28 (29) februari, som fast datum. Det är viktigt att ge bästa tänkbara möjligheter till att förvaltningsplanernas mål uppfylls och framför allt att effektmålen kan nås.

Södra avstyrker det föreslagna startdatumet för oktoberjakt, den 8 oktober. Södra vidhåller sitt tidigare förslag om jaktstart den 1 oktober i oktoberjaktområdet, vilket överensstämmer med NV:s ursprungliga förslag. Det finns inget vetenskapligt stöd för att tidigare jaktstart skulle påverka älgens brunstaktivitet eller i förlängningen älgstammens kvalitet negativt. SLU's forskning har dessutom visat att merparten av älgkor i god kondition och äldre än kvigor är betäckta innan den 1 oktober i Götaland och södra Svealand. Vidare inleds jakttiden med hund efter rådjur och hjort enligt NV:s förslag den 1 oktober och följaktligen kommer jaktlig störning att ske i samma marker både med nu gällande regler och detta förslag.

Reglering av tid för jakt under dygnet

Södra tillstyrker NV:s förslag om utökningen med jakt i skymningstimmen efter älg.

Däremot avstyrker Södra NV:s förslag om att inte tillåta jakt under större del av dygnet än nu gällande bestämmelser för rådjur, dovhjort och kronhjort. Av 9 § JF framgår de begränsningar som gäller om när under dygnet vissa viltarter får jagas. Bestämmelserna är i huvudsak oförändrade sedan mycket lång tid tillbaka. Bakgrunden är bland annat jakttraditioner och gamla, populära jaktmetoder. Som exempel kan nämnas att räv och hare får jagas dygnet runt, liksom även vildsvin. Jakt dygnet runt efter vildsvin är idag helt accepterat och därmed finns inga bärande skäl att inskränka tillåten tid under dygnet för rådjur, dovhjort samt kronhjort. Södra yrkar därför att rådjur, dovhjort och kronhjort ska få jagas dygnet runt.

Tider för jakt med hund

I större delen av Sverige är idag älgjakt med löshund helt dominerande. Hundarna är ofta en förutsättning för att jakten ska bli effektiv. Om förhållanden med stort snödjup eller skarsnö inträffar reglerar hundjakten sig själv. Då upphör jakten med hund p.g.a. djurskyddsskäl.

Södra stödjer fullt ut syftet med att stävja problemet där skarpa hundar kan skada eller döda vildsvinskultingar. Problemet med att hundar attackerar kultingar kan dock inte avhjälpas med en reglering av jakttider, eftersom smågrisar förekommer under en stor del av jaktsäsongen. Man måste istället lägga ansvaret på jaktledare och hundägare. Södra anser att strikt hundägaransvar alltid måste gälla.

Det finns alltså inget bärande skäl att helt ta bort möjligheten till älgjakt med hund i februari. I mellersta och norra Sverige, från och med Värmlands-, Dalarnas- samt Gävleborgs län och norrut finns dessutom vildsvin i mycket begränsad omfattning eller inte alls.

Södra yrkar därför att ställande hund ska få användas vid älgjakt i februari och att förslaget ändras till:

- Hund som ställer älg där älgjakten börjar den 1 okt. den 21 aug.–den 28(29) feb.
- Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 1 okt. den 1 okt. –den 31 jan.
- Hund som förföljer älg där älgjakten börjar den 1 sept. den 21 aug.–den 31 jan.

Skydds jakt

Bilaga 4 punkt 23

Södra tillstyrker NV:s förslag om att punkt 23 i bilaga 4 ändras så att den gäller i hela landet. Särskilt viktigt är att denna skydds jakt blir tillåten i Skåne län, som är svårt utsatt för skada av dov- och kronhjort i jord- och skogsbruk. NV har också föreslagit ändring av lydelsen i punkt 23, så att syftet med punkten blir tydlig och bestämmelsen lätt att tillämpa, enligt nedan:

”Årskalv av kronhjort får jagas om kronhjort orsakar stamskada på barrträd den 1 juli–den 15 april.”

Södra tillstyrker NV:s förslagna ändringar av punkt 23 i bilaga 4.

Växjö dag som ovan

Olof Hansson
Affärsområdeschef Södra Skog